

System ochrony przyrody w Stanach Zjednoczonych jest jednym z najsprawniej działających na całym kontynencie. Cechuje go olbrzymia różnorodność form ochrony, zarówno na poziomie lokalnym, stanowym, jak i też narodowym. Tak duża różnorodność przyrodniczych obszarów chronionych ma na celu nie tylko ochronę środowiska naturalnego Ameryki Północnej, ale również dbałość o cenne obiekty kulturowe i pamiątki historyczne.

Rezerwat Przyrodniczy Kenai na Alasce

Kraina zielonej

Parki narodowe i rezerваты znajdujące się na Alasce są bardzo rozległe, co wynika z wielkości tego stanu, niskiego zaludnienia, ale przede wszystkim z różnorodności i „obfitości” dzikiej przyrody występującej na tym obszarze.

Łosiom na ratunek

Rezerwat przyrodniczy Kenai o powierzchni 7619 km² położony jest na Półwyspie Kenai nad Zatoką Cooka (południowa Alaska). Historia tego parku sięga roku 1941, kiedy to postanowiono objąć ochroną gatunkową łosia amerykańskiego i w tym celu na Półwyspie Kenai założono niewielki rezerwat. W roku 1980 powiększono jego pierwotne rozmiary oraz nadano mu status rezerwatu przyrodniczego. Jest to jeden z 516 rezerwatów wchodzących w skład narodowego systemu rezerwatów przyrodniczych Stanów Zjednoczonych (National Wildlife Refuge System). System ten istnieje równolegle obok sieci parków i rezerwatów narodowych (National Park System)

oraz lasów państwowych (National Forest System). Pomysłodawcom utworzenia „konkurencyjnych” dla parków narodowych rezerwatów przyrodniczych przyświecał jeden zasadniczy cel: połączenie ochrony przyrody z rekreacją oraz szeroko rozumianą „ekologiczną” edukacją społeczeństwa.

Od gór po morze

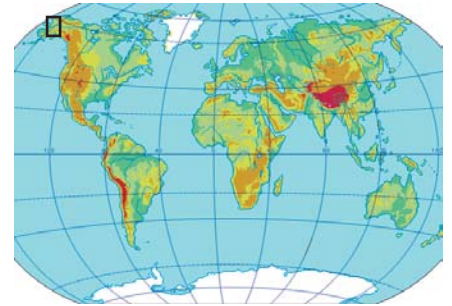
Rezerwat przyrodniczy Kenai jest często określany mianem „Alaski w miniaturze”, ponieważ występują w nim niemal wszystkie typy środowiska przyrodniczego charakterystyczne dla tego stanu, począwszy od oblodzonych szczytów górskich, poprzez bezdrzewną tundrę, borealny las iglasty, rozlewiska wodne aż po wybrzeże morskie.

W zasadzie rezerwat składa się z dwóch części: zalesionych nizin otaczających Zatokę Cooka oraz zachodnich zboczy Gór Kenai oddzielających go od innego przyrodniczego obszaru chronionego południowej Alaski – parku narodowego Kenai Fjords. Nizinne lasy składające się głównie ze świer-

ka i brzozy przypominają krainę tysiąca jezior, a tuż obok nich wznoszą się do wysokości ponad 1800 m n.p.m., pokryte licznymi lodowcami oraz polami lodowymi, Góry Kenai.

Tropem niedźwiedzia, śladem wilka...

Z ssaków zamieszkujących niziny i góry rezerwatu Kenai wymienić można takie gatunki jak: niedźwiedź brunatny, wilk, łos

amerykański, karibu (renifer amerykański), owca Dalla, kozioł górski, kot, ryś, lis rudy, rosomak, świstak siwy, urson północnoamerykański, zwany też igłozwierzem, bóbr, piżmowiec, zając śnieżny, kuna leśna, gronostaj, łasica, norka, wierzchna rudra oraz wiele pomniejszych: wiewiórka ruda, leming bagieny, mysz domowa i inne.

Z Zatoki Cooka rokrocznie wpływają do rzek i strumieni rezerwatu łosie wędrujące na tarło, natomiast na wybrzeżach oraz w wodach zatoki spotkać można morskie ssaki, takie jak: orka, płwacz (wał szary), białucha (wał biały), morświn Dalla, wydra morska czy licznie występujące foki.

Ptaki, ptaki, ptaki...

Najbogatszy jednak jest w rezerwacie świat ptaków, których w sumie jest tu ponad 150 gatunków! Gdy zbliża się lato przylatują one praktycznie ze wszystkich stron świata, a najliczniejsze spośród nich należą do ptactwa wodnego, np. nur pospolity, perkoz rogaty, perkoz czerwonozyty, łabędź tundrowy, łabędź trębacz, bernikla białolica, bernikla kanadyjska, cyraneczka zielonoskrzydła, kaczka krzyżówka, żółtonóg, brodziec nakrapiany czy rybołówka arktyczna.

Równie liczne są ptaki preferujące obszary leśne i łąkowe: pardwa świerkowa, pardwa wierzbową, dzięcioł włochaty, dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł puszysty, jaskółka leśna, jaskółka brzegówka, sójka szara, sro-

Łos amerykański w całej okazałości.
(Pearl Sedacca, U.S. NPS)

ka, kruk, drozd szarolicy, drozd pustelnik, drozd Swainsona, wróbel sawannowy, wróbel złotogłowy, wróbel białogłowy oraz czyżyk sosnowy.

Rezerwat Kenai zamieszkują też ptaki drapieżne m.in. bielik amerykański, błotniak północny, jastrząb czerwonoogoniasty oraz sowa rogata, natomiast wybrzeże zdominowane jest przez ptaki morskie, głównie mewy (mewa Bonapartego, mewa Herringa i mewa sinoskrzydła).

Wędrujący symbol

Żywym symbolem rezerwatu jest łoś amerykański. Gatunek ten występuje na obszarze całej Alaski - od Pacyfiku aż po Morze Beringa oraz Morze Beauforta i ocenia się, że w całej Alasce żyje ok. 155 000 łosów. Zwierzę to jest największym przedstawicielem rodziny jeleniowatych. Dojrzały samiec zwany bykiem, mierzy w kłębie ok. 180 cm i waży od ok. 550 do ponad 700 kg, natomiast samica jest nieco mniejsza: w kłębie mierzy ok. 160-170 cm i waży od 350 do blisko 600 kg. Łoś ma krępą budowę ciała, długie nogi umożliwiające mu brodenie w głębokiej wodzie lub śniegu, charakterystycznie oklapnięty nos oraz podgardle w kształcie dzwonka. Barwa sier-

Fiordy Kenai. (U.S. NPS)

OBFITOŚCI

ści u łośa jest dość zróżnicowana i w zależności od pory roku oraz wieku zwierzęcia zmienia się od złotobrzowej do niemal czarnej (nowo narodzone cielęta są koloru czerwono-brązowego). Młode łośy zaraz po urodzeniu ważą od 13 do 16 kg, a w ciągu zaledwie 5 miesięcy potrafią przytyć do wagi 130 kg!

Środowiskiem naturalnym łośa są brzegi rzek i jezior, moczary oraz rozlewiska wodne porośnięte drzewami lub gęstymi zaroślami. W okresie jesienno-zimowym zwierzęta te zjadają ogromne ilości młodych wierzbowych, brzożowych lub topolowych gałązek, dlatego też częstym widokiem w parku są wtedy zarośla obgryzione przez łośa tak, że do złudzenia przypominają żywopłot. Dieta tego ssaka zmienia się w ciągu roku - wiosną odżywia się trawą i młodymi pędami drzew, latem natomiast jego menu składa się głównie z roślinności wodnej oraz liści drzew (wierzby, brzozy i topoli). łośy, podobnie jak renifery odbywają sezonowe wędrówki pomiędzy miejscem narodzin i odchovu młodych oraz terenami zimowania. Nierzadko cała trasa wędrówki liczy zaledwie kilkanaście kilometrów, ale zdarza się też, że zwierzęta przemierzają dystans aż 130 kilometrów.

Trudne początki

Samica łośa chodzi w ciąży, gdy osiągnie wiek dwóch lat, ale zdarza się, że do rui podchodzi jednolatka. Cielęta przychodzą na świat w okresie od połowy maja do pierwszych dni czerwca po okresie ciąży trwającej 230 dni. Zazwyczaj na świat przychodzi jeden malec, ale zdarza się, że są to bliźniaki. Cielęta zaczynają się odżywiać roślinnością już w kilka dni po narodzinach i pozostają z matką przez następne 12 miesięcy, aż do momentu, gdy na świat przychodzi kolejne potomstwo (wtedy matka stanowczo przegania odrośnięte już zeszłoroczne potomstwo). Okres największego nasilenia rui przypada na koniec września lub początek października. Byki potykają się wtedy rozłożystymi rogami, zwanymi łopatami, próbując przepchnąć przeciwnika i udowodnić mu swoją wyższość. Chociaż poważne walki zdarzają się naprawdę rzadko, to jednak czasami byki giną od zadanych sobie ran. Pod koniec października zapasy tłuszczu i energii jaką samce zgromadziły przed rują ulegają wyczerpaniu, opuszczają więc opiekujące się potomstwem samice i wyruszają w poszukiwaniu pożywienia. W grudniu lub w styczniu byki zrzucają poroże.

Życie i śmierć

Na wolności łośie rzadko żyją dłużej niż 16 lat, ale mają ogromny potencjał rozmnażania. Gdyby nie obecność w rezerwacie ich naturalnych wrogów, tzn. niedźwiedzi i wilków szybko rozmnożyłyby się do ilości przekraczających pojemność ekosystemów parku. Również zima w sposób naturalny reguluje ich liczebność, ponieważ głęboki i zmroźony śnieg oraz niskie temperatury przyczyniają się do osłabienia kondycji lub nawet śmierci setek łośa. Dla zamieszkujących rezerwat rdzennych Alaskańczyków łoś był i jest od zawsze najważniejszą zwierzyzną łowną, dostarczającą mięso, skóry oraz tłuszcz. Dlatego też, pomimo ochrony tego ssaka, na terenie rezerwatu ludzie ci wciąż mogą na niego polować, korzystając w ten sposób z zasobów przyrodniczych Półwyspu Kenai, co gwarantuje im prawo Alaski, zawarte w „The Alaska Native Claims Settlement Act” z 1971 roku. Dzięki niemu rdzenni mieszkańcy tych terenów mogą kontynuować tradycyjny styl życia ich przodków oparty na myślistwie, łowiectwie oraz zbieractwie.

SEBASTIAN BIELAK

Zdjęcia zostały udostępnione dzięki uprzejmości National Park Service, Stany Zjednoczone.